

บทคัดย่อ

บางประเด็นเกี่ยวกับทรงผมและ
ศิราภรณ์ในศิลปะเอเชียอาคเนย์ภายใต้อิทธิพลอินเดีย

ดร.เชษฐ ติงส์กุลชลิ*

บทความวิจัยนี้เป็นผลการศึกษาส่วนหนึ่งจากงานวิจัยเรื่อง “บทบาทของศิลปะอินเดียต่อเครื่องแต่งกายประติมากรรมบุคคลในเอเชียอาคเนย์” ซึ่งได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยศิลปากร ประจำปีงบประมาณ 2559

บทความนี้ได้ยกตัวอย่างปรากฏการณ์ที่ค้นพบในงานวิจัยขึ้นมา 3 กรณี คือ 1. การแพร่กระจายของอิทธิพลอินเดียเป็นวงกว้าง ซึ่งบทความนี้ยกกรณีศึกษาการแพร่กระจายของ “ตาบเพชรพลอย” ที่กระจายไปทั่วเอเชียอาคเนย์โดยไม่จำกัดศาสนาและประติมานวิทยา 2. การปรากฏขึ้นของทรงผมหรือศิราภรณ์ “เฉพาะกลุ่ม” อันแสดงการเลือกรับปรับใช้และการปฏิเสธอิทธิพลอินเดียของประติมากรเอเชียอาคเนย์ ในบทความนี้ได้ยกตัวอย่างการปรากฏขึ้นของทรงผมแบบชฎาภรณ์ในเอเชียอาคเนย์ ซึ่งเป็นทรงผมที่ถูกใช้น้อยมาก โดยปรากฏในศิลปะทวารวดีและเขมรก่อนเมืองพระนครเท่านั้น และใช้จำกัดกับประติมากรรมในกุฎและพระศิวนในภาคโยคทักษิณามูรติ 3. การปรับเปลี่ยนหน้าที่ของทรงผมหรือศิราภรณ์ในเอเชียอาคเนย์ ซึ่งบทความนี้ได้ยกกรณีศึกษาเกี่ยวกับที่มาของรัตเกล้ารูปกรวยในศิลปะเขมรสมัยเมืองพระนครว่าควรมีที่มาจาก “กรัณทมกุฎ” ในศิลปะชวาภาคกลางซึ่งมีพื้นฐานมาจากศิลปะอินเดียได้อีกทีหนึ่ง

คำสำคัญ: ทรงผม ศิราภรณ์ อินเดีย เอเชียอาคเนย์ ชฎาภรณ์ กิริฎมกุฎ กรัณทมกุฎ

* รองศาสตราจารย์ประจำภาควิชาประวัติศาสตร์ศิลปะ คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร

Abstract

Some topics about the coiffure and the headdress in Southeast Asian art
with the Indian Influences

Chedha Tingsanchali

This article is the part of the research entitled “The Role Indian Influence to the Dress of Sculpture in Southeast Asian Art” funded by Silpakorn University Research Institute during the fiscal year 2016.

There are three cases exemplified in this article

1. The study of the scattering of Indian artistic influence throughout Southeast Asia:

This article exemplifies the influence of the jewelry decorations at the headgear for sculptures from India to Southeast Asian art. The study reveals that the jewelry fashion has been popular throughout the region without any limit from the religions nor iconographic rules.

2. The study of the less-popular type of the coiffure or headdress in Southeast Asia:

This article focuses on the particular coiffure entitled Jatābhāra with its limitation of usage in Southeast Asian iconography. The study reveals that this particular coiffure is found only in Dvāravatī and Pre-Angkorian Khmer schools and is limited either to the figures decorating the horseshoed arches or to the hermit representation of Śiva

3. The study of the changing of function of the coiffure or headdress in Southeast Asia:

This article focuses on the stylistic influence of the pointed crown called Karaṇḍamakuṭa from South India to Javanese art and finally to the early Angkorian Khmer art. The study reveals that the immediate conversion of the Kirīṭamakuṭa in Khmer is the result of the insertion of Karaṇḍamakuṭa form Javanese art.

Keywords: coiffure, headdress, Indian art, Southeast Asian art, Jatābhāra Kirīṭamakuṭa, Karaṇḍamakuṭa